

PARAZITII

de CSIKY GERGELY

După succesele de prestigiu cu „Baloane de săpun” și „Mizerie cu ifose”, Teatrul Național din Tîrgu-Mureș și-a înscris în repertoriul actualului stagiuni o nouă piesă de Csiky Gergely — comedia de moravuri „Paraziții”.

În traducerea și adaptarea scenică coerentă și fluentă a lui Zeno Fodor, această capodoperă a dramaturgiei clasice maghiare își dezvăluie din plin valențele estetico-literare. Este o puternică frescă a decadenței miciei aristocrației maghiare de după înfrîngerea revoluției de la 1848, o frescă bazată pe observația și cunoașterea aprofundată a realității istorice și politice respective, o frescă sigură și vie prin adevărul etic-social și prin pregnanța artistică implicată. Textul dramatic, denunțînd o epocă, o clasă, impostori și prejudecăți complexe, trecut prin filtrul activ al înaltei conștiințe profesionale a colectivului artistic al secției române, și prin cel al puternicei sensibilități regizorale a lui

Dan Alecsandrescu, devine, pe scenă, de-a dreptul incitant.

Spectacolul este, în ansamblul său, o reușită expresivă și convingătoare. Tonalitatea lui e asigurată, înainte de toate, prin claritatea și echilibrul pe care regia știe să le fixeze drept coordonate ale evoluției personajelor, drept platformă de expunere a ideilor propuse de autor. De aici, grija pentru evitarea îngroșărilor posibile și ademenitoare, pentru evitarea alunecărilor în zona periculoasă a simbolizantului sau a grotescului. Îmbucurătoare și impresionantă, știința cu care spectacolul este condus, în mod permanent, aproape de linia naturalului, fără nici o concesie pentru vulgar și strident, finețea cu care e modelată, discret și cu mîgală, lumea interioară a personajelor, sollicitudinea pentru rîvna creatoare a interpretilor, dublată, în același timp, de evidentă intenție de stimulare a judecății spectatorului.

Reușita spectacolului (desfășurat în decorul semnat de Kele-

men Tamás Anna și cu ilustrația muzicală a lui Dumitru Buzoianu) e asigurată de puternica subliniere a realismului caracterologic al personajelor. Parte din acest merit revine regizorului care știe să-i ferească pe interpreți de ceea ce numim de obicei reziduuri schematice, și să-i îndrume spre completări semnificative și viabile din fondul de comportament real-uman; cealaltă parte revine interpretilor care, în evoluția lor de ansamblu, fac o adevărată demonstrație a bunei funcționări a unei echipe omogen alcătuite.

În prim-planul spectacolului se situează cîteva interpretări care devin tot ațitea excelente portrete ale personajelor lor. Mihai Gîngulescu, talent matur, stăpîn și sigur pe tensionările lăuntrice, știe să descopere și să dea consistență celebrului personaj Zătonyi Bence. În egală măsură, Dan Glăsu, vîdește, din nou, un notabil efort de adevare la specificul păgubosului Timót Pál, personaj excedat de sărăcia de duh și de evenimentele complexe ale unei vieți pe care o rîvneste cu ardoare. Smara Marcu interpretează cu aplomb și înțelegere, cu salutară temperare a mijloacelor de expresie figura memorabilei Szederváry Kamilla. În ti-

năra și nevinovata Irén, Marina Popescu dovedește, din nou, o bună stăpînire a mijloacelor de expresie scenică. Aurel Ștefănescu (Bankó Béni) și Vasile Vasiliu (croitorul Tulipán), relevînd în-tregul conținut interior al personajelor lor, demonstrează că jocul scenic simplu și sigur este un apanaj al actorului cu bogată experiență artistică. În soțiile lor, Livia Gîngulescu, dublată de Mara Costea și, respectiv, Lidia Roșca-Marinescu, compun personaje construite cu o sinceritate și naturalețe demne de remarcă. În figura lui Mosolygó Menyhért, Constantin Săsăreanu are o interpretare bogată în sensibilitate și prospețime interioară. În Darvas Károly și Klimóczy Endre, Cornel Popescu și, respectiv, Constantin Doljan reușesc figuri compuse pe deplină siguranță scenică. În figura bucătăresei Borca, Elena Jitcov demonstrează temperament scenic voluntar și vervă cuceritoare. Dan Ciobanu (Portarul) și Traian Costea (Jankó) se armonizează corect registrului major al spectacolului.

Dorim ca premiera românească a acestei piese să se înscrie în memoria spectatorilor la fel ca montarea maghiară de-acum trei decenii de la Tîrgu-Mureș.

ION CHEREJI

Steaua Rosie

Anul xxxv. Nr. 231 (8.231)

sîmbătă 29 sept. 1984